

Alte Drucke

**F. IOAN. DVNS || SCOTI, || DOCTORIS SVBTILIS, || ORDINIS
MINORVM, || Theologorum omnium || PRINCIPIS, ||
Disputationes Collationales. || Nuperrime à ...**

Duns Scotus, Johannes

Venetiis, 1580

DISPVATIO. XXV.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150343

distinguit, & hoc ex natura rei, per consequens deitatis ad paternitatem est aliqua diuersitas & dissimilitudo, & e converso paternitatis ad deitatem est aliqua diuersitas & dissimilitudo, & hoc totum ex natura rei pertinet ante omne opus intellectus, quia hæc diuersitas differt ab hac diuersitate, & hæc ab illa alia diuersitate, & sic in infinitum.

DISPUTATIO. XXV.

Utrum essentia sola sit principium formale producendi non ut determinata relatione.

VTRUM essentia sola sit principium formale producendi non ut determinata relatione. ¶ Arguitur quod sic, indeterminatio potentie actiue est altera, quam indeterminatio passiuæ, non enim est ad contradictoria, scilicet agere & non agere, sicut potentia passiuæ indeterminatur ad esse sub actu, & non esse sub actu, sed actu indeterminata est ad effectus diuersos, non ad agere & non agere. ¶ Exemplum de sole, qui est indifferens ad multos effectus. ergo in materia posita essentia potentia est potentia actiua, & indeterminata, non ad generare & non generare, sed ad generare & spirare, tunc est indeterminata, ut possit in hoc & in illud, sed potentia indeterminata ad contradictoria non determinatur, nisi per aliquod additum, ergo potentia actiua indeterminata ad diuersos effectus determinatur per se, & sine aliquo medio. ¶ Exemplum, virtus formatiua fetus de matre, quæ est vniformis vbicunq;

in omni parte potest causare de illa carnem & ossa, & huiusmodi. ergo essentia diuina, quæ est actiua potentia indeterminata sine respectu erit principium generandi & spirandi. ¶ Item potentia actiua determinata est aliquid perfectionis. ¶ Exemplum in potentia calefactiua est quod agar præsentem obiecto, & quod non requirit aliud ex parte sua est perfectionis, sed quod non potest nisi in vnum, est imperfectionis. ergo in essentia erit primum & tolletur secundum. ¶ Item omne illimitatum & infinitum secundum perfectionem est indeterminatum, ens autem in communi est indeterminatum priuatiue, quia potest determinari, sed essentia est indeterminata negatiue. ergo non potest per respectum determinari. ¶ Item in aliis a Deo est aliud ratio agendi & ratio agentis, ut calor est ratio calefaciendi, ratio calefacientis est ratio suppositi. Relatio secundum eos est ratio suppositiua, non igitur ratio agendi. ¶ Item Damascenus, cap. 8. relatio non determinat essentiam, sed hypostasis. ¶ Dicitur essentia ex se esse determinata ad generandum, & spirandum, tamen requirit aliquid sine quo, sicut ignis non calefacit, nisi obiecto præsentem &c. sic licet essentia de se determinata sit ad agendum, non tamen generat, nec spirat nisi in supposito conueniente.

CONTRA ista, quando dicunt quod essentia indeterminata indeterminacione sua determinat se ad actum. arguitur, aut intelligunt, quod determinatur sic formaliter vtraque potentia, vel identice: non primo

mo modo, sed quod essentia sit formaliter generatiuitas & spiritalitas, tunc dicunt contradictoria, quia intellectus est, qui dicit verbum, voluntas autem spirat spiritum sanctum, & utraque formalitas est una formalitas. sed isti dicunt, quod istae sunt duae formalitates, ergo dicunt opposita. ¶ Similiter sequitur contradictio si sit formaliter ista duo, ergo est una formalitas, ergo una potentia. sed omnis potentia excedens suum effectum est aequiuoca. sed ista potentia excedit, ergo generatio diuinis est aequiuoca.

S I S E C V N D O modo, scilicet identice habeat utrumque in se, tunc sequitur propositum, quia tunc de se non est formaliter determinata, quia per istas formalitates determinatur, quae superueniunt ei, & informant eam, essentia autem potest determinare seipsam, & ita sequitur contradictio. ¶ Item, ideo essentia determinat se, quia est indeterminata negatiue, & per consequens indeterminabile, quia quod sic est indeterminatum, est indeterminabile. ¶ Item omnis relatio realis est quaedam applicatio sui fundamenti, aut fundamentum sui correlatiui, sed de intellectu est determinatio applicationis: aut igitur nulla relatio realis est in Deo, aut sic applicabit essentiam, & sic determinabit in primo intellectu essentiae, in quantum est ratio generandi includitur quod sit generatiua formaliter, & per consequens relatio. sed non ut relatio elicitiua, ergo, ut determinata. ¶ Item essentia, ut absoluta est ratio essendi, ergo non est nisi unum esse in diuinis. si

igitur essentia, ut absoluta esset ratio producendi, non erit nisi una productio in diuinis. ¶ Item in ordine essentiali primum est causa posterioris, sed relatio cadit media inter formam elicitiuam actus, & ipsum actum, & si est ideo elicitiua. ergo relatio aliquo modo habebit rationem causa respectu actus, nunquam negat philosophus quod relatio non sit aliquo modo principium motus, vel terminus, sed vult, quod non per se.

A D P R I M V M conceditur, quod indeterminatio potentiae actiuae non est ad contradictoria, ut ad agere, & non agere de potentia actiua naturali, non voluntaria.

A D M I N O R E M, potentia indeterminata ad multos effectus, determinatur ad quemlibet effectum, siue addito absoluto, si intelligitur sine omni addito, nego de potentia naturali, licet in voluntaria sit verum in naturali, vel additur aliquid a parte sui, vel a parte materiae, unde respectu solus est alia dispositio materiae, unde dico quod per unam formalitatem, licet sit infinita, non agit naturaliter, nisi unum. unde Commentator secundo Metaphy. si agens est unum, & materia unum, & actus est unum, propea nunc ponit plures regulas. ¶ Tunc dico & potentia naturalis una, secundum formalitatem una, non producit plura sine determinatione a parte sui, vel a parte materiae, sed in proposito non est realis distinctio, nisi inter relationes, igitur. ¶ Ad exemplum de scientia, quod est vniforme in omni parte, dico illa virtus agit in veritate artis, operatio naturae est operatio intelligeris.

G a ¶ Ali-

¶ Aliter dico, cum dicitur potentia indeterminata actiua ad multos de se determinata est &c. verum est, sicut substantia ignis de se determinata ad calefaciendum, quia est determinata, vt calida, & habet calorem mediante quo calefacit, sic essentia de se determinata est de se actum generandi, quia determinata est de se, vt fundet relationem paternitatis.

PER HOC ad secundum, potentia naturalis actiua necessario includit respectum, nec color erit in actum calefaciendi, nisi includeret respectum. Vnde respectus qui refertur calefactioni ad calefactibile, & calefaciens, & calefactum, & aduenit noua applicatio, & non nouus respectus, sic de creatiua & creature est alia relatio media inter actum & potentiam. ¶ Ad tertium dico, quod essentia est infinita, & illimitata negatiue, & per consequens indeterminata ad omnes perfectiones absolutas, potest determinari ad relationes & per relationes. Ad aliud, eadem realitas entis infiniti potest esse vtraque intensio. scilicet & ratio supposita & ratio generandi determinatiue. ¶ Ad Dam. dico quod loquitur de characterizatione ad esse hypostaticum.

DISPUTATIO. XXVI.

Verum persona diuina sint realis.

VT R V M personarum diuinarum sint realis. quod non, quia quod relationi pre-supponitur, non constituitur, sed quod refertur est huiusmodi, sed persona refertur. ergo &c. ¶ Dico,

quod minor est falsa in diuinis, quia ibi hoc, quo refertur est de primo. & per se intellectu subiecti. Illius quod refertur, sicut cum dicitur filius refertur, ideo filius non pre-supponitur relationi (bene suppositum humanum refert) qui est extra suum intellectum. & ideo pre-supponitur relationi, suppositum diuinum non, & si diuis oppositum, peris. ¶ Item arguitur, realis distinctio extremorum habet aliquam causalitatem super realitatem relationum suarum. quia ibi extrema non distinguuntur secundum rem, nec illa relatio est realis, ergo distinctio realis suppositorum diuinorum est prior causalitate ipsa relatione reali, quia causa realitatem relationum suarum. ergo non constituitur ex illis, quia sunt posteriora. ¶ Dico quod maior est falsa. quia ipsum refertum est distinguendum, & distinctio est ipsa relatio. quia ipsa relatio est distinctiua extremorum. patet falsitas maioris, tam in distinctis realiter, quam in distinctis secundum rationem, creatura refertur ad Deum, & tamen ipsa creatura, vt distincta a Deo non preceedit relationem, similiter intellectus diuinus distinguit attributa diuina comparando, & non preceunt distincta ipsam operationem. ¶ Item arguitur, persona in diuinis dicitur relatiue respectus, ergo aut fundatur in essentia, aut in persona. non in essentia, quia vt sic diceretur de essentia, sed vt dicitur de essentia est rationis tantum, vt dicitur respectum realem competit personarum tantum, ergo relatio realis ibi immediate fundatur in supposito, non in essentia, ergo prius ponit suppositum, sicut relatio fundamentum.

¶ Dico quod non sequitur. relata.